

VESTITORUL

Organ al Eparhiei române unite de Oradea-Mare și revistă de cultură religioasă.

Redacția și Administrația:
Oradea-Mare,
Parcul Ștefan Cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni.

Abonament:
Pe un an 120 Lei.
Exemplarul 5 Lei.

PARTEA OFICIALĂ

No. 1088/1925.

Sărbători nelegate din punct de vedere școlar.

Conferința episcopescă ținută la 10 Aprilie c. în Blaj dintr'un caz concret sulevat a hotărât să declare de sărbători nelegate din punct de vedere școlar sărbătorile celor Trei Jerarhi (30 Ianuarie) și a Zămislirei Sf. Ana (9 Decembrie). Dreptce aceasta hotărâre o comunicăm Ven. Cler diecezan cu acea, ca elevii gr. cat. ai școlilor, în cari în acele zile nu se suspendează cursurile, să nu fie opriți dela frecventarea prelegerilor.

Oradea-Mare, la Șed. Cons. din 25 Aprilie 1925.

Nr. 1145/1925.

Conferințe populare de economie.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor, urmărind scopul popularizării științelor agricole și a diferitelor ramuri ale economiei naționale, în anul acesta aranjează ciclul II de cursuri și conferințe populare de agricultură, viticultură, apicultură, sericultură, și de creșterea vitelor. Din programul întocmit pentru întreg anul și pentru toată țara, comunicăm mai jos programul conferințelor ce se vor ține în județul Arad și Bihor cu aceea, că preoții acel program să-l comunice și credincioșilor parochiilor noastre mai apropiate de locul ținerii acelor conferințe îndemnându-i să participe în număr cât de mare.

I. In județul Arad: In comuna *Pâncota* 26 Maiu ora 17: Cooperațiunea în viticultură, de d. Director al Sindicatului Viticol, D. Atanasiu.

In comuna *Peregul-Mic* în ziua de 6 Iunie: Vittele și economia sătenilor, de d. Diriginte al Școalei de agricultură, I. Munteanu.

In comuna *Ghiore* 5 Iulie ora 16.30: Despre slupărit, de Preotul D. Feluceanu.

In comuna *Șiria* 26 Iulie ora 16.30: Păstrarea strugurilor, de d. P. Dachi.

In comuna *Minch* 9 August ora 16.30: Pernoșporia viticolă și tratamentul ei, de d. P. Dachi.

In comuna *Miniș* 23 August ora 16: Istorical școalei de viticultură, Miniș, de d. Orghidan.

In comuna *Peregul-German* în ziua de 5 Septembrie: Arături, ogoare, de d. Diriginte al Școalei de agricultură.

In comuna *Ciala Arad* In ziua de 3 Octombrie: Uscatul fructelor și vinderea lor în tovărășie, de d. Diriginte al Școalei de agricultură.

In comuna *Pecica Română* în ziua de 9 Noiembrie: Cultura pomilor roditori, de d. Diriginte al Școalei de agricultură.

In comuna *Pecica Maghiară* în ziua de 7 Decembrie: Boalele bovinelor, de d. diriginte al școalei de agricultură.

II. In județul Bihor: In comuna *Cadla-Mare* 26 Iunie 1925: Cultura tutunului, de d. Lazăr Rantz.

In comuna *Valea lui Mihaiu*, 15 August 1925 (localul primăriei): Pepinierele de pomi fructiferi. Combaterea boalelor criptogamice și insectelor vătămătoare, de d. D. Popescu.

In comuna *Săcueni* 14 Septembrie 1925, ora 15 (în vii): Producătorii direcți și altoiri, de d. Daniel Graur.

In comuna *Marghita* 25 Oct. 1925, ora 15: Valorizarea vinului, de d. Daniel Graur.

Oradea-Mare, 8 Maiu 1925.

Nr. 1166/1925.

Concursul corurilor sătești la Sătmar.

Avizul Inspectoratului Artelor din Oradea-Mare cu privire la concursul corurilor din Crișana, Sătmar și Maramureș mai jos îl publicăm în întregime, îndemnând pe preoții Eparhiei Noastre ca să facă propagandă pentru ca și corurile noastre bisericesti să participe în număr cât de mare la acest concurs.

Participarea la concurs este a se anunța Comitetului organizator de pe lângă primăria orașului Satu-Mare la adresa D-lui Primar *Augustin Ferențiu*.

„Inspectoratul Artelor din localitate a transmis organelor administrative un apel, prin care roagă ca, să fie avizate corurile sătești, mixte și bărbătești, precum toate corurile orășenești din regiunea Crișana, Sătmar și Maramureș că, în ziua de 14 Iunie a. c. va avea loc un concurs al corurilor în orașul Sătmar. In această regiune se găsesc 32 de coruri și cu bucurie

vedem din ziarele din Maramureș, Arad, Salonta-Mare, Careii-Mari, că în vederea serbărilor s'au înființat coruri noi, cari vor lua parte la concursul ce se va da.

S'a instituit un juriu compus din domnii: G. Dima directorul Conservatorului din Cluj; Ștefan Mărcuș Inspector al Artelor; Augustin Ferentiu, Primarul orașului Sătmar; Francisc Hubic, profesor Oradea-Mare; Nicolae Firu, director Oradea-Mare; Ion Birlea, profesor Sighetul-Maramureș.

La Sătmar s'a organizat un Comitet local, care face toate pregătirile sub prezidenția d-lui Primar A. Ferentiu.

Comitetul se va îngriji de acoperirea speselor pe cari le vor avea corurile cu călătoria, întreținere 2 zile la Sătmar.

Festivitățile vor avea loc sub patronajul d-lui *Ministru al Artelor d. Lapedatu, a P. S. S. Roman Ciorogariu, a P. S. S. Epp. Tr. V. Frențiu, a domnilor Prefecți de județe I. Georgescu, Dr. N. Popoviciu, I. Cantuniari, Dr. I. Mihalyi, a d-lor Primari Dr. C. Bucico, Dr. I. Robu, Augustin Ferentiu și Dr. V. Ciplea.*

Fiecare cor se va prezenta la concurs cu 2 piese clasate anterior de către juriu. Piesele se vor expedia odată cu tabloul coriștilor, până în ziua de 20 Maiu a. c. la adresa Comitetului, Sătmar.

Se vor distribui premii pentru corurile orășenești, pentru corurile sătești mixte și pentru corurile sătești bărbătești câte 3 premii valoroase, un drapel de mătăasă brodat, o liră de argint 30 cm. mărime, un obiect antic și premii în bani.

Regulamentul concursului se va publica de cu vreme de către Comitetul organizator din Sătmar, care va da și toate indicațiunile cari i se vor cere.

Inspectoratul Artelor roagă și pe această cale ziarele românești, să publice acest comunicat de interes cultural*.

Oradea-Mare, 7 Maiu 1925.

No. 1185/1925.

Intregirile de salariu ale preoților pe Martie—Aprilie 1925.

Comunicăm, că întregirile de salariu ale preoților pe Martie—Aprilie crt. s'au ridicat dela Administra-

ția Financiară din Oradea-Mare și distribuirea acelorora o face Oficiul administrativ al fundațiilor diecezane după modalitatea din trecut. Sunt a se prezenta chiitanțe separate pentru fiecare lună.

Oradea-Mare, la 8 Maiu 1925.

1186/1925.

Căsătoriile de rit mixt.

Canonul 1097 § 2 din noul Cod al dreptului canonic, căsătoriile mirilor catolici de rit divers le regulează în chipul acela, că căsătoriile de rit mixt să fie celebrate în ritul bărbatului și în fața parochului mirelui. Corul episcopesc al provinciei noastre bisericești în conferința sa dela 26 Ianuarie crt. examinând aceasta chestiune a decis că, deși canonul de mai sus ar permite și pe mai departe practica de până acuma, ca adeca aceste căsătorii să se celebreze în fața parochului miresei, totuși să se aplice dispozițiile canonului în întreaga noastră Provincie bisericească.

Prin urmare Ven. Cler diecezan cu începere dela primirea acestui Circular se va îngriji, ca toate căsătoriile de rit mixt să se celebreze în ritul mirelui și în fața parochului mirelui.

Oradea-Mare, la 7 Maiu 1925.

No. 1191/1925.

Raportul dintre preoții militari activi și parochii locale.

Spre cuvenită orientare și urmare comunicăm mai jos Regulamentul stabilit de Corul episcopesc al Provinciei noastre bisericești în conferința sa din

SAMUIL VULCAN EPISCOPUL ROMÂN-UNIT AL ORĂZII-MARI (1806—1839) ȘI BISERICA ORTO-DOXĂ-ROMÂNĂ.

de Dr. Iacob Radu

Prepozit capitular român-unit, prelat papal.

(Urmare.)

La Impăratul însă în Viena nu a putut ajunge, de aceea va fi de lipsă să meargă până la Milano. Acel drum însă nu-l putea face fără de galbeni, iar el nici alți bani nu mai avea, de vreme ce nu numai pe ai săi îi cheltuise, ci și dela alții a fost împrumutat, de aceea se roagă de Vulcanu, să-l împrumute cu cât va putea, sau să-i dea o poliță (Wechsel), ca să ridice bani acolo dela cineva, având lipsă de cel puțin 200 galbini. Dar bani mulți îi trebuiau și în Viena, căci: „*Gurile sunt a tuturor câscate, aste sunt argumentele putincioase, quare le pot astupa*“. Il imputernicise protopopul dela Chisineu, ca să împrumute bani pe numele lui, câți vor fi de lipsă, dar acolo nu îl cunoștea nime și de aceea trimite scrisoarea lui Vulcanu, ca să-i împrumute el bani, pe contul aceluia.

Intr'aceea candidația la episcopie se făcuse și Sârbii lucrau cu multă putere în contra Românilor deci el, Nicoară, negreșit trebuie să meargă la Impăratul, acum fiind timpul suprem de a ajunge la scopul dorit: „*Au tote, au nemică. Socotescu, acuma e timpul sii clipita quere nique o dată nu o vom mai căpeta. De amu facutu numai jumătate noi asta dată, nemica n'am făcutu. Acuma e feru caldu*“. Spre acest scop are nevoie să i-se trimită, măcar în extras, istoria episcopilor românești înainte de venirea Sârbilor, sau dacă aceasta nu s'ar putea, doar ar putea avea dela Blaj și despre arhiepiscopia Bălgradului și toate ce se țin de aceste.

A sosit rezoluția pentru seminarul românesc, dar se teme să nu fie înșelați, de oarece unii, mai ales Nestorovici, voesc a-l pune în mânăstirea dela Bezdin unde ar fi Sârbi, cari știu mai bine românește ca Români! El se întreabă, că oare n'ar fi mai bine la Arad, la Bezdin alături de Timișoara, adecă tot de Sârbi.

Fără a mai merge pe la Milano s'a fost dobândit dreptul ca să se țină sinod, dar cu condiția, ca alesul să fie Român. Lui M. Nicoară însă și acum îi e teamă despre: „*essire bună a lucrului*“, pentru că mulți îl țin pe Putnik de român, iar alții cred că

9—10 Aprilie crt, pentru regularea raportului între preoții militari activi și parohii locale.

Deodată cu punerea în praxă a legii Clerului, militar se în pune și determinarea raportului dintre preoții militari gr.-cat. români și parohii Noștri locale. Având deci în vedere o activitate cât mai armonioasă pe terenul pastoral a preoțimei militare și civile, în conformitate cu Art. 44 din Regulamentul Clerului militar, stabilim prin aceasta sfera de jurisdicție a preoților activi gr.-cat. români, precum urmează:

1. Preoții militari activi sunt supuși, în ce privește jurisdicția spirituală, Episcopului, în dieceza căruia sunt dislocați.

Până la numirea unui șef religios gr.-cat. român conform Art. 4 din lege, care va fi organul intermediar între Ordinariate și Clerul militar, preoții militari activi vor înainta Episcopului în dieceza căruia se află, rapoarte de două ori pe an, până la 15 Ianuarie și 15 Iulie, despre activitatea pastorală, tema predicilor, instrucțiile religioase și alte lucruri care privesc viața spirituală a soldaților. Aceste rapoarte se vor centraliza până la 1 Martie și Septembrie la sediul Metropoliei gr.-cat. române. Asemenea vor raporta Episcopului diecezan toți preoții civili, în parohiile cărora sunt dislocate unități de armată.

2. Jurisdicția preoților militari se extinde, în parohiile unde sunt ei dislocați asupra următoarelor persoane:

a) militarii cari fac serviciu obligator sub drapel, ori sunt militari de profesie;

b) militarii de rezervă pe timpul, cât sunt chemați la concentrare;

c) militarii concediați pe un anumit timp.

d) soțiile militarilor de profesie și copiii lor minoreni;

e) elevii școlilor militare, cu tot personalul dela acelea școli;

f) bolnavii din spitalele militare;

g) persoanele cari își fac pedepșa în aresturile militare.

Ce privește inferirea cazurilor în matriculă, aceasta se va face în matricula parohială.

Oradea-Mare, la 7 Maiu 1925.

Bolits e destoinic, fiindcă știe bine românește. Într'aceea devenise vacant, nu știm prin ce întâmplare, și postul de administrator al diecezei, și Nicoară scrie episcopului, că știe că îl vor întreba despre administrator și îl roagă, să: „*cerceteze bine*“. El este de părere, că nime nu poate fi mai bun administrator, decât Ioanovici sau „*Fogorosianu*“. Aceasta a cerut-o el, prin arhiducele Reiner: „*Bine sau rau amu făcutu nu știu; asta una știu que e rumânu, și quel mai rău rumânu e' mai bunu pentru rumâni, de quot quel mai bunu serbu*“.

În cea din urmă scrisoare, de dt. 29 Martie 1816, îl încunoștințează, că Mihaș a fost numit director în Caransebeș și că spre sfârșitul lui Maiu se va ținea în Sirmiu sinod, sub prezidiul unui general ca comisar c. r., care are instrucție secretă, să lucreze cu toată puterea, ca român să se aleagă.

Arhiducele (Reiner) iar i-a promis împlinirea cererii lor în privința administratorului, și el, Nicoară, iarăși este de părere că nime nu ar fi mai bun, ca Ioanovici (Fogorosianu); se teme de șiretenia Sârbilor, a căror „*nefârie*“ trece toate marginile. Dar se plânge și despre neglijența celor de acasă, dela cari nu primește deslușirile de lipsă despre starea

No. 1192/1925.

Schimbări în clerul diecezan.

— Revmul *Alexandru Gera*, canonic onorar, consilier al Domeniului episcopesc din Beiuș, e numit paroch I-protopop la Carei-Mari și de vicar foraneu al părților Sătmărene.

On. *Iuliu Pop* paroch în Nogiorid e numit paroch la Gereușa.

Oradea-Mare, 8 Maiu 1925.

No. 1091/1925.

Concurs la parochia Sârsig.

Pentru împlinirea parochiei Sârsig de sub patronatul Abației de Sântiob prin aceasta publicăm concurs cu terminul de 15 Iunie c. Cererile adresate Patronului se vor înainta acestui Ordinariat până la terminul de mai sus.

Oradea-Mare la Șed. Cons. din 25 Aprilie 1925.

— *La Catedrala unită* vor predica: Duminecă în 24 Mai Rvs. Ilie Stan, canonic; în Joia Înălțării (28 Mai): Prof. Dr Totu, iar Duminecă în 31 Mai Mon. Vasile Barbul notar consistorial.

— *Pelegrinii la Roma* vor plecă Marți în 19 Mai dimineața, întâlnindu-se la Timișoara, de unde în aceeași zi la amiaz vor pleca spre Italia. P. S. Sa Episcopul diecezan încă va pleca lipsind deci de acasă până în 3—4 Iunie.

lucrurilor de acolo. Lucrurile de altfel sunt cunoscute împărăției și celor mai mari, dar se fac a nu le cunoaște și îi tot spun: „*aste nouă nu ni se facu cunoscut*“.

Scrisoarea și-o închie cu aceste cuvinte, cam enigmatice: „*Sî queru cummissie? Ah! quôte sîi quôte mi străbatu minte! Sciu multe nu știu tote. Sîi . . . sirelicurile Serbilor, infricosiare cu pedepse cu unire s. a. Dare tot voi sî facu*“.

„*Pentru administratoru mē rogu si aibi privinză*“.

Afară de scrisorile trimise din Viena se mai află una scrisă ceva mai târziu, în 7 Februarie 1817, din Pasta în care Nicoara scrie, că cu mari greutate a sosit acolo în zece zile dela Timișoara. Abia sosit acolo, mulți îl întrebă despre „*Ilustrimea Sa*“ și unul de curând îi zise: „*vedi quôtu bine a făcut, și totuși unii voru să-l împiedece etc.*“ apoi scrie despre un anumit Ghica¹⁾, că ar fi plecat la Viena ca deputat din județul (Judezul, scrie N.) Timișoarei și să depună taxa pentru o moșie, la a cărei dobândire zice că și Vulcan i-ar fi ajutat, despre ce el, N., tare

¹⁾ În Lugoj am cunoscut o familie maghiară cu numele Gyika, ai cărei strămoși se zice că ar fi fost de origine Români din familia Ghiculeștilor din Muntenia. Poate că din aceea familie să fi fost acest „Ghica“.

PARTEA NEOFICIALĂ

Răspunderea

de viitorul poporului cade în sarcina păturei culte, căreia îi revine conducerea în viața socială. Și dacă unii sociologi asemănă societatea cu un organism, atunci rolul clasei culte în acest organism este acela al ochiului în organismul individual.

Ochiul conduce trupul și-l ferește de prăpăstia ce iar sta în cale. Dacă însă ochiul organismului social, conducătorii societății, sunt cuprinși de întunecime atunci întunecul din afară stăpânește cu atât mai vârtos mulțimea ce pleacă pe drumul perirei.

Lumina care arată calea mântuirii ne-o dă religiu-nea și credința. — Ni-se va replica poate, că e o adorabilă naivitate a mai vorbi de religiu-ne și de credință astăzi, când știința e pe cale să explice toate tainele naturei, când totul e explicabil, chiar însuși D-zeu a trebuit să se retragă dinaintea științei redus fiind la rolul unui miraculos personaj din povești. — Așa vorbesc aceia pe cari a pus stăpânire trufia minții omenești, care călărind pe niște ipoteze, în sine nefolositoare științei, se crede în drept a spune cuvântul hotărâtor în chestiile religioase spulberând pretenția între cele două mari daruri d-zăiești din cari se nutrește viața sufletească a omului: *credința și știința*. Fieștecare meșteșugar în oricare branșă a științei se cere chemat să discute, și încă atât de autoritativ toate chestiile la cari nu se pricepe de loc și inspe-

cial cele religioase. Toți se pretează de îndrumători și reformatori ai credinței străbune; ei cari n'au nici o credință și nici o religiu-ne afară de interesele lor meschine.

Aceasta impresie mi-au făcut unele mari colidi-ane românești, cari în edițiile de Paști din reavoință sau din ignoranță, prin scrisul unor cărturari cari se cred îndrumători ai opiniei publice, încearcă să sfarme peatra fundamentală a credinței noastre creștinești: *persoana istorică și D-zătrea lui Isus Cristos*, prezintându-l publicului credincios ca și pe un simplu muritor cu un îngust cerc de cunoștinți sau ca și pe un personaj mitic, produsul fantaziei care în înfrământă-riile sale spasmodice făurea visul de aur al fericirii uni-versale. Parcă acești cărturari sunt de convingerea că cea mai înaltă datorință față de neam și țară stă în despoierea societății de credința religioasă. Ei știu prea bine, că reducând totul la o legendă, la un mit puterea de atracțiune și singur salvatoare a creștinis-mului se volatilizează, iar cei susținuți până acum de ea, ca și niște fructe putrede vor cădea în pră-păstie și vor dispărea în adâncuri.

Dat fiind că acele blasfemii la adresa religiu-nei unui neam întreg sunt plasate în coloanele unor ziare cu trecere pe cari le cetesc sute și mii de cetățeni al căror „profesor și manual de cultură este ziarul,” autorii acelor și organele lor se fac vinovați de crimă în contra națiunii; și uitându-și de răspunderea cele incumbă ca și membri ai păturei intelectuale, a

se bucură. Având, se vede, lipsă de unele documente, pentru sprijinul cauzei lor, așa le cere: „Din Historia lui Șinkai locurile însemnate, și altele que sê voru mai afla de folosu în lucrul nostru, prequam și din a lui Klein, iar mai virtuossu despre Brancovici almintrele Vestemianu p. 178 mē rogu și mi le descrii prin quineva, și și mi le trimiți la Vienna, în cinci zile voi pleca.”¹⁾

Din aceste cuvinte se vede, că încă pe atunci se întrebunțau cu mult folos colecțiile și scrierile marilor noștri istoriografi, în mare parte date uitării acum.

La una dintre scrisorile lui Nicoară a fost alăturată în copie o scrisoare mai lungă, în limba latină, primită dela prietini săi din Arad: I. Vank jurat canțelist comitat. al Aradului, Constantin Diaconovici prof., I. Mihuj prof., cu datul 8 Aprilie 1816. Iscăliturile sunt autografe cu litere cirile, de unde se vede că copia a fost făcută în Arad. După ce își exprimă bucuria pentru rezultatul fericit obținut în afacerea cu care a fost încredințat din partea națiunii, îi mulțumesc pentru ostenele și îl informează despre întâmplările dela ei, li descoper cu deosebire uneltirile Sârbilor în favoarea lui Brankovits, pe care l-ar dori în-

treagă dieceza, comitatul și domniile de acolo. Mai tare stăruia în favorul lui protopopul Aradului Alexici, care într'o adunare ținută în Micalaca, între altele a zis, că dacă vor avea episcop român, toți vor fi făcuți uniți și spre acest scop Ioan Popovici, protopopul (numit de Alexici: vicar) Zarandului, ar fi primit dela episcopul S. Vulcanu 6000 floreni, ca să meargă la Viena. Apoi chemând pe unul din cei de față în mijlocul odăii și întrebându-l dacă știe ce este unirea, i-a poruncit, să-și întindă un braț cătră un părete și unul cătră celalalt, și a zis: vezi aceasta este unirea, nici încoace, nici încolo. Le-a mai spus apoi, că pentru Brankovits are scrisori dela Mitropolitul, și astfel înfricați au subscris rugarea, ce o făcuse protopopul, și umblă să fie subscrisă de cât mai mulți și mai târziu fără știrea dâșnilor a apăsă și sigilul comunei lor pe ea.

Procedura aceasta o desaproabă și ei, contrară minții sănătoase, legilor țării, intențiunilor și ordinațiunilor regești, și este o mare îndrăzneală să cuteze cineva a vorbi în acel fel despre religiu-ne catolică a Domnitorului. Și ei cred, că toate acestea nu se fac fără știrea și autorizarea mitropolitului și a consiliei, rului Tököly, amândoi mari sprijinitori ai lui Brankovits,

¹⁾ Anexa: XIX.

cărei menire este conducerea poporului spre progres civilizație și cultură adevărată, prin subminarea credinței religioase, atentează la viața unui neam: căci puterea de viață a unui popor este credința lui. Și toate acestea sub masca științei, care nu este de cât o pseudoștiință, o puzderie de savantlăcuri demagogice ticluite în vederea unui comerț de suflete, în contra căruia oamenii cu adevărat culți ai neamului și cu adevărată dragoste pentru neam și lege trebuie să pornească opera de purificarea atmosferei.

Să nu uite însă „savanții” noștri, că armonia, care trebuie și poate să fie între credință și știință, este baza progresului adevărat, aceasta guvernează lumea. O știu aceasta cei mai distinși reprezentanți ai științei adevărate și serioase un Copernic, Tycho-Brahe, Kepler Newton, Pascal, Cauchy, Lord Kelvin, Pasteur, fără să mai amintesc de alții; toți aceia cari prin munca și talentul lor au contribuit la progresul științei. Nimic nu compromite știința așa de tare ca și aceia cari îngrădiți în cercul de fer al preocupărilor lor speciale, deodată se avântă în sferile altor preocupări propovăduind ceea ce nu se ține de specialitatea lor și fără să aibă vr'o pregătire pentru așa ceva. Aceasta se întâmplă cu marii specialiști simpliști, cari după succesele lor parțiale se cred îndreptățiți să explice toate tainele lumii spirituale și materiale fără ca să aibă vr'o pregătire filosofică temeinică, care să le arate până unde se pot estinde în generalizările lor fără ca să facă de rușine știința.

Dacă acești luminători ai neamului și îndrumă-

tori ai opiniei publice ar studia mai temeinic și mai serios istoria popoarelor s'ar putea convinge că credința religioasă este forța tainică, care conduce viața lumii, ea este fundamentul statului. Religioniunea creștină pe care o subminează ei, ne-a susținut și pe noi ca neam și ne va susține și pe mai departe; ea ne-a deșteptat conștiința națională și ne-a hrănit cu nădejdea unor zile mai bune, învrednicindu-ne Acela căruia s'au închinat moșii și strămoșii noștri ca să ajungem aceste clipe de înălțare națională după atâtea umiliri și suferinți de veacuri.

Cato.

Hierarhia Bisericii catolice.

Este un adevăr evident pentru oricare creștin, că aceea e adevărata biserică a lui Isus Hristos, care e conștie de misiunea sa, care își împlinește cu succes misiunea de a vesti evanghelia la toate popoarele și care are credincioși în toate părțile pământului. Bisericile cu credincioși numai la anumite rase, sau chiar numai într'un anumit teritoriu, nu pot avea pretenția de-a fi atari.

O singură privire pe hartă ne dovedește, că numai biserica catolică e universală intradevăr, numai ea are credincioși la toate popoarele.

În biserica catolică există azi 14 patriarhate de deosebite rituri. Sunt apoi 1027 episcopii rezidențiale (cu dieceze organizate) de rit latin, și 91 episcopii catolice de rit oriental. Cele de rit latin se'mpărțesc după țări: Albania 5, Germania 22, Austria 6, Belgia 7,

Cel puțin la unele dintre scrisorile lui Nicoară va fi răspuns desigur și Vulcanu, dar se vede că era tare presant în scrisorile sale. Nicoară recunoaște primirea câtorva scrisori cu datul 27 August, 27 Octombrie, 20 și 22 Decembrie 1815, dar între scrisorile lui ce se păstrează la Academia Română se află numai cea din 27 Oct. și încă două, din 20 Octombrie 1815 și 23 Noembrie 1816, despre cari el nu amintește. În cea dintâiu îl încunoștințează Vulcanu că a scris unor înalte personaje din Viena în interesul cauzei lor (v. mai jos p. 23). În a doua spune că prelângă unii eclesiastici l'a propus și pe Nicoară să fie numit episcop, cu toate că era mirean. Iar în cea din 23 Noembrie 1816, cere informații despre Făgărășanu sau Ioanovici, despre care a auzit unele lucruri cari nu îl recomandă, dar el totuși a grăit pe unde a putut pentru el. Scrie că și despre preparandie a vorbit unde se cuvine și, precum a înțeles, nu fără de folos.

Deși sunt puține aceste scrisori, totuși arată de ajuns interesul ce îl avea Vulcanu față de cauza arădanilor.

6. Afară de ajutoarele date, cunoscute din scrisorile lui M. Nicoară mai știm, și din alte documente,

ce se află la noi, că Vulcanu s'a folosit de trecerea și autoritatea ce o avea la curtea din Viena, ca să le fie Românilor neuniți din Arad spre ajutor, întru împlinirea dorinței lor de a dobândi, după moartea episcopului Avacumovici († 1 August 1815), un episcop de neamul lor.

Astfel este o petiție, lungă și bine documentată, făcută, se vede din partea lui Vulcanu, pe seama clerului și a poporului din dieceza Aradului.¹⁾ Motivele expuse în petiție sunt interesante și arată, la câte șicane și supărări erau supuși Românii din partea Sârbilor. Așa se spune că poporul român din Ungaria înainte de colonizarea Sârbilor erau păstoriți de episcopi din neamul lor și își făcea datorința cetățenească de a apăra țara împreună cu poporul maghiar, după aceea fie prin vitregia timpului fie din cauza ocârmuirii neomenești a ierarhiei sârbești, a ajuns să fie neamul cel mai ticălos.

¹⁾ Anexa: XXI. E scrisă frumos, gata de iscălit, dar e fără dat, care poate că ar fi fost lăsat să se pună după iscălire. Poate că este petiția, de care scrie I. Vulcanu în op. cit., p. 26. Pe dos e scris: Non est expedita. Se vede dar că a fost modificată ori schimbată cu alta. Cu toate acestea, este un document important al acelor vremi. Noi credem că acesta este petiția pe care, cum se vede mai în jos, o a înaintat împăratului ep. Vulcan în 10 Iulie 1814.

Bulgaria 1, Spania 56, Franța 87, Anglia cu Scoția și coloniile europene, fără Irlanda 26, Grecia 7, Holandia 5, Irlanda 28, Italia 281, Letonia 1, Lituania 1, Luxemburg 1, Monaco 1, Polonia 16, Portugalia 14, România 6, Rusia 5, Svițera 5, Cehoslovacia 12, Iugoslavia 19, Ungaria 9 episcopii.

In Asia: Insulele oceanului Indian 1, Indiile orientale 37, Japonia 4, Persia 1, Siberia 1, Turcia 3 episcopii.

In Africa: 13 episcopii.

In America: Antile 6, Argentina 11, Bolivia 4, Brazilia 57, Canada 55, Chili 4, Columbia 14, Costarica 2, Cuba (insula) 6, Ecuador 7, Statele Unite 101, Guatemala 1, Haiti (5), Honduras 2, Mexico 33, Nicaragua 3, Panama 1, Paraguay 1, Peru 10, Salvador 3, Țara Nouă 3, Uruguay 3, Venezuela 10.

In Australia: Australia însăși 20, Zelanda nouă 4, Philipine 10 episcop.

Drit oriental există 91 episcopii. Adică de rit armean: 20, rit copt 3, rit grec (român, rutean, bulgar, melchit) 28, rit sirian (syro caldean, maronit, malabar) 36 episcopii.

Afară de aceste episcopii organizate, mai sunt în deosebite ținuturi misionare 18 *delegațiunii Apostolice* și 210 *vicariate apostolice*: Europa 10, China 55, Coreea 3, Indochina 16, Japonia 1, Siberia 1, Turcia Asiatică 3, Africa occidentală 16, Africa orientală 12, Afr. centrală 17, meridională 9, septentrională 9, Egipt 2, Madagascar 6. În America 33, în Oceania 25 vicariate. *Prefecturi apostolice*: 76 (Europa 2, A-

sia 21, Africa 33, America 15, Oceania 5, *Misiuni* 20. Abații „nullius“ 33.

Toate aceste au împreună 340.000.000 credincioși.

În fața acestor date te simți într'adevăr în Biserica universală, unde varietatea limbilor, a culorii feței, a civilizației și alte deosebiri, nu împiedică pe nimenia a avea admirabila unitate a credinței. Simți că ești membrul unei Biserici cu o puternică organizație ierarhică, care e în ne'ncetată creștere și progresul expansiunii ei nu-l poate opri nici o putere omenească. Căci forța de expansiune a acestei Biserici nu e dela oameni, ci dela Dumnezeu! dela Acela care a zis: „*Mergând învâțați toate neamurile . . . și iată eu cu voi sunt până la sfârșitul veacurilor*“ Mt. 28, 19, 20, și „*porțile iadului nu o vor învinge pe ea*“ Mt 16, 18¹⁾. Când va nimici biserica ortodoxă o organizație așa puternică?

¹⁾ Datele statistice de mai sus sunt scoase din: „Annuaire Pontifical catholique“ 1925 o lucrare de mare valoare, apărută la „Maison de la Bonne Presse“, Paris, rue Bayard 3 et. 5

Prof. Gh. M. Pteancu

— Societatea studenților în teologie „*Sf. Ioan Gură de Aur*“ din loc ne cere publicarea următoarelor șire: „Anunțăm cu bucurie înscrierea ca membri fondatori în Societatea noastră a domnilor: *Dr. Demetriu Chiș* avocat-senator, *Dr. Ioan Voștinariu* ajutor de primar în Oradea-Mare, iar ca membrii pe viață: *Rvs. Petru Tămăianu* canonic și *Mgrs. Ludovic Vida*, camerar papal. Soc. stud. în teologie: „*Sf. Ioan G. de aur*“.

Fiind Românii neglijăți și desprețuiți de Sârbi, nu pot înainta cereri la consistor numai dacă sunt scrise în limba sârbească, ceea ce numai prin multe alergări și spese cu tâlmaci se poate face. Limba română le este atât de urgisită încât nici episcopii nici consistorialiștii lor nu vor să o învețe, cu toate că fără de cunoștința aceleia nu își pot împlini datoria pastorală nici nu se pot publica poporului în limba sa poruncile și ordinațiunile regești și astfel abia puțini din cler le pricep. Ba în unele dieceze chiar și slujbele dumnezeiești se fac în limba sârbească și astfel candidații de preoți trebuie să o învețe, cu toate că (poate) singurul mijloc de a instrua acest popor incult despre datorințele sale față de Dumnezeu și împăratul, era serviciul divin făcut în limba lui.

Se provoacă și la exemplul din Ardeal, unde și neuniților li-s'a dat episcop de naștinea lor, iar uniții sunt mângâietoare pildă, despre educația, ce o dau episcopii lor naționali poporului și tinerimii. Aceiaș lucru s'ar putea întâmpla și la neuniți, pe când sub păstoria sârbească este cu neputință. Pe temeiul acestora, cer suplicații, de pe atunci, ca M. Sa să poruncească ca în sinodul electoral sârbesc să nu se aleagă, după obicei, episcop sârbesc, pentru die-

ceza română a Aradului, și să se milostivească a permite clerului neunit din Ardeal, să candideze trei persoane, cari apoi prin înaltele dicasterii vor fi înaintate M. Sale, spre a fi denumit unul.

Afară de petiția aceasta se mai află conceptele mai multor scrisori și rugări înaintate de episcopul Vulcanu de-adreptul împăratului, arhiducelui moștenitor, arhiducilor Reiner și Iosif palatinul Ungariei, arhiducesei Maria Beatrice,¹⁾ arhiepiscopului din Viena, Sig. Hohenwarth și cancelarului, contele Erdödy.²⁾

Scrisoarea către împăratul este datată din 10 Iulie 1814, adecă înainte de vacanța scaunului episcopesc din Arad, iar celelalte s'au scris cu datul 26 Octombrie 1815, adecă după moartea lui Avacumovici.³⁾ Din toate scrisorile se vede că suplica clerului

¹⁾ Anexa XXII. Arhiducesa Maria Beatrice în anul 1810 refugiată dinaintea armatelor franceze, a petrecut în Oradea-Mare o jumătate de an și a avut locuință în reședința episcopului Vulcanu. Lakos L. Nagyvárad multja és jelenéből 1904, p. 95.

²⁾ În 27 Oct. 1815, I. Vulcanu scrie lui Nicoară: „Hodie expedito litteras intuitu Vestri ad principem Reiner, Archi-Eppum. Viennensem, Hohenwarth, Cancellarium Erdödy et Beatrici Principissae Restat ad Palatinum“ (Epistola lui V. între scrisorile lui ci icoarâla Academia R.)

³⁾ Din scrisoarea lui M. Nicoară din 4 Sept. 1815 și din aceea a lui Vulcanu către arhiducesa Beatrice se vede că Vulcanu a mai făcut către împăratul o reprezentare și după moartea lui Avacumovici, argumentând în contra candidaților sârbi și croați.

CRONICA.

— *Alegerea de episcop la Arad.* În ziua de 3 Mai c. s'a făcut la Arad alegerea de episcop în locul reposatului Ignatie Papp, sub prezidiul Metropolitanului dela Sibiu, Nicolae Bălan. La alegere a reușit Preac. diacon *Dr. Gheorghe Comșa*, director în Ministerul Cultelor cu 30 voturi, împotriva Preacuv. Sale *Dr. Andreiu Magier*, directorul teologiei ortodoxe române din Oradea-Mare (24 voturi). Arădanii au ramas cam nemulțumiți de această alegere, fiindcă deriful lor era Dl Dr. A. Magier, fiu al aceluia Dieceze. Politica însă curmă planurile cele bune.

— *Mare Concert religios-național.* Reuniunile de pietate ale tinerimei greco-catolice din Oradea-Mare vor aranja în ziua de 14 Iunie d. m. la oara 4 un concert religios cu piesă teatrală. Va fi și un bogat program artistic, coruri și recitări. Partea artistică stă sub dirijarea Măiestrului Hubic.

— *Anunț. Absolvenții liceului din Beiuș, seria 1900, vor ținea convenire de 25 ani în 3 Iunie c. Colegii să-și comunice adresele profesorului Augustin Maghiaru în Beiuș.*

— *Congres de Geografie la Oradea.* În ziua de 24 Mai va fi congres de geografie la O.M. cu participanți din toată țara.

— *Recomandăm celorlor noștri cartea Dlui George Curteanu: „În jurul refacerii țării noastre“ (Bistrița, Tip. Națională, 1925, preț 20 lei), unde este un interesant articol despre untrea bisericilor românești.*

și a poporului, despre care s'a vorbit mai sus, o a înaintat Vulcanu împăratului în persoană în 10 Iulie 1814. Iar după moartea lui Avacumovici, trimite înalțelor personalități mai sus numite, suplica clerului și a poporului, scrisoarea cu care a însoțit înaintarea aceleia și copia unei noi scrisori, despre care se zice, că s'a înaintat la împăratul, după ce a auzit, că mai mulți candidați Sârbi ar fi fost propuși M. Sale, spre a fi numit unul dintre ei în scaunul vacant.

Din aceste se vede, cât era de neobosit acest bun arhieru, pentru ajutorarea fraților neuniți, pe atunci foarte asupriți de ierarhia sârbească.

Pentru zelul acesta apoi și-a atras nu numai ura episcopilor sârbești, cari se vede că, prin agenții lor, erau încunoștințați despre acțiunea Românilor, ci și a contelui Rhedey, comitele suprem pe acele vremi al județului Bihorului. Despre acesta scrie Vulcanu episcopului Bob din Blaj, în 10 Oct. 1817,¹⁾ că până în anul 1815 îi căuta prietinia, dar după ce în acel an a umblat prin diecezele și mănăstirile sârbești din Banat și din părțile sudice ale Ungariei s'a aprins de neîmpăcată ură împotriva sf. uniri și a națiunii române, care dorea să se separeze de

¹⁾ Anexa XXIII.

TIPIC.

24 Maiu. *Duminica a VI-a după Paști, a Orbului.* v. 5. *Sâmbătă la însărat* pe 6, ale inv. 3 și ale orbului 3. *Mărire-Și acum*, dogm. versului. Intrat. Prohimenul zilei Stihovna cu *Mărire-Și acum* din Pentec. Trop. inv. v. 5. *Mărire-Și acum*, a Născătoarei v. 5. Otpust.

Dum. La Mănecat. La Dzeu e Domnul ca Sâmbătă. Sedelnele șcl. ca în Dum. Mironosițelor cu observarea celor pro-prii acestei Dumineci. Evanghelia inv. a VIII-a

La liturghie. La intrat: *Mărire-Și acum* a Născătoarei dela cântarea a 6-a Canonului Duminicii (Vezi la Utrenie). Trop. inv. v. 5. *Mărire-Și acum*. Cond. Duminicii. Apostolul și Evanghelia Dum. a VI-a după Paști.

La însărat. pe 6 al Pentec. 3 și din Mineiu (25 Maiu Aflarea cap. S. Ioan) 3. *Mărire-Și acum* din Pentec. Trop v. 5. Cuvântul . . . *Mărire-Și acum*. a Născ. v. 5. *Bucură-te Otpust.*

28 Maiu. *Înălțarea Domnului.* Ziua Eroilor. — Hristos a înviat nu se mai cântă.

Miercuri la însărat După binecuv. Amin și psalmul obișnuit. Stihurile (pe 6) cu *Mărire-Și acum* ale praznicului, Intrat Prohimenul zilei. Pareții 3. Litie. Stihul: *Suindu-te*. v. 1. *Mărire-Și acum*: Doamne, taina . . . v. 4. Stihovna cu *Măr. Și acum* a praznicului. La binecuv. pânilor: Trop. praznicului de 3-ori — Otpust: Binecuvântarea Dlui . . . etc. a sărbătorii.

Joi la Mănecat. La Dzeu e Dl ca la înserat. Sedelnele din pentec. Politeu cu pripelele sărbătorii. Antifoanele v. 4 Prohimenul sârb. din pentec. Evanghelia inv. a 3-a *Mărire-Și acum* Pentru rug. La: „*Indură-te*“ . . . v. 6. „*Astăzi puterile*“ . . . din pentec. Catavasiile sărbătorii: „*Cu Dzeescul nor.*“ „*Ceeace ești*“ nu cântăm ci pripeala sărbătorii din pentec. Luminătoarea sârb. La laude pe 4 ale sârb. cu *Măr. Și acum*. din pentec. Doxologia cea mare. Ecteniile obișnuite și Otpust.

La Liturghie. Antifoanele: Pentru rug. . . șcl. La intrat și în loc de „*Veniți*“ . . . se cântă trop. sărbătorii: *Înălțatu-te-ai* . . . Apoi *Mărire-Și acum*. Condacul sârb. — *Câți în Hristos* . . . A-

Sârbi și să fie independentă. Fiind de alt fel de religiuena reformată, și se zice, că ar fi fost împrumutat și cu bani din fondul național al Sârbilor, s'a mai supărat și pentru că, în contra propunerii făcută de Rhedey cancelarului, episcopul Vulcanu, la porunca M. Sale, i a fost propus unele persoane (se înțelege române) pentru episcopia Aradului. Din aceste motive și din bănuiala, că și episcopul ar fi subscris niște jalbe ale autorităților comitatense în contra comitelui suprem, acesta, la rândul său, a acuzat pe funcționarii dominiului episcopesc din Beiuș, că agită în contra urbariului; iar urmarea a fost că, pentru anchetarea cazului, a fost trimis în calitate de comisar împărătesc un anumit Klobusizki, care timp de o lună de zile a și anchetat la fața locului, dar nimeni dintre locuitorii celor 72 de sate de pe teritoriul dominiului nu a ridicat nici o acuză în contra sa, ceea ce îi servește, zice episcopul, spre satisfacție și mângâiere.

7. M. Nicoară primea cu nemărginită mulțumită și recunoștință scrisorile și binefacerile lui Vulcan,¹⁾ dar durere că nu tot așa de recunoscători sunt față

(Va urma.)

¹⁾ Anexa: IV.

postolul și Evanghelia sârbătorii. Axion: Irmosul sârb. cânt VI a din Catavasi, șcl. —

După Liturghie. în procesiune ieșim la cimitir unde se face pomenirea eroilor căzuți în războiu, (panachida) la care vor fi invitate autoritățile civile și militare.

La însărat. Pe 6, ale sârb. din pent. 3. și din Mineiu (S. Teodosia, 29 Malu) 3 — Mărire-Și acum. din Pentec. *Intrat* Prohimen v. 7. Dzeu nostru . . . Stihovna cu Măr. și acum. din Pentec. Trop. sârbătorii și Otpustul sârbătorii.

31 Maiu. Dumineca a VII-a după Paști. acelor 318 SS. Părinți dela Niceea. v. 6. *Sâmbătă la însărat:* pe 6, a'e inv. 3 și ale Părinților 3. Mărire și acum. dogm. versului. *Intrat.* Prohimenul zilei, *Paremii.* Stihovna cu Măr. și acum. Trop. inv. v. 6 Mărire. Trop. SS. Părinți v. 8, și acum. Trop. înălțării.

Dum. la mănecă. La Dzeu e Domnul ca Sâmbăta. — șcl. ca în Dum. Mironosițelor, cu observarea celor proprii acestei Dumineci. *Evanghelia inv. a X-a.* Catavasiile înălțării.

La Liturghie. La fericiri: Măr. și acum. a Născ. dela cânt. a 6-a din Canon (vezi la Utrenie)-După intrat: Trop. inv. v. 6. Măr. Cond. SS. Părinți, și acum. a Cond. înălțării. *Apostolul și Evanghelia Duminecii a VII-a după Paști.* Axionul înălțării. șcl.

La însărat. pe 6, ale SS. Părinți 3 și din Mineiu (1 Iulie S. Martir Iustin) 3. Mărire-Și acum. din Pentec. Stihovna cu Mărire-Și acum. a Duminecii din Pentec. — Trop. SS. Părinți. Mărire-Și acum: Trop. înălțării Otpustul de rând.

Schițe de predici.

A) Pentru Dumineca Orbului.

Temă: Despre orbia sufletească.

Introd. Ce nefericire e a fi orb trușește! Dar e mai mare a fi sufletește!

Tratare: Cât e de ignorant cel orb sufletește! Ce au fost toate aparițiile Vechiului Testament față de biserica noastră? Lui Iacob s'a arătat Dzeu, lui Moise, în biserica din Ierusalim a fost de față prin cuvintele, prin legile sale. Biserica noastră însă e locuința pământescă a Impăratului ceresc; e asemenea raiului. Aici e de față Dzeu Hristos, El zice: „Acesta este trupul meu” . . . „Imi place să petrec între fiii oamenilor”. „Veniți la mine toți . . . și eu vă voi odihni pe voi; „Gustați și vedeți că e bun Domnul. *Cel orb sufletește nu vine la biserică* . . . de vine nu-l vede acolo pre Hristos, se poartă rău sau indiferent, se plictisește . . . nevăzând pre Hristos nu converzează cu El. Dacă merge la scaunul mărturisirei nu vede, că stă înaintea judecății lui Dumnezeu. Nu vede foloasele sf. Taine. De merge la morți, nu vede că viața e trecătoare . . . E încrezut și nu-și angajează un conducător, un duhovnic bun.

Inch. Dacă cel orb și-ar angaja un duhovnic bun, s'ar ruga des: „Doamne dă-mi” să văd . . . Hristos ar fi bun, milostiv față de el, ca și față de orbul din sf. Ev.

— Ami —

B) Pentru Joia Înălțării.

Motto . . . „și s'a înălțat la cer”. Lc. 24, 51.

Temă: Lăcașul nostru e în cer.

Introd.: Înălțarea lui Isus ne atrage și pe noi spre cer; spre patria ideală, unde nu este durere nici întristare, ci viață fără de sfârșit. Apostolii au rămas lungă vreme privind după Isus; le răpise inimile; le dusesese dorurile.

Trat. I. Patria noastră e în cer. Aici ne naștem mizeri, neajutorăți; trăim puțin și cu chin. „Ispită adică luptă este viața omului pe pământ” (Iov). Viața, oricât ar ținea, omul nu e mulțumit cu ea Omul tot mereu are pretenții, dorinți. Acea-

sta lipsă, acest dor după fericire, legea noastră o explică așa, că suntem creați pentru o altă lume, pentru cer. Toată învățătura lui Isus a fost: să nu ne alipim prea tare cu sufletul de pământ; să privim la cer.

II. Și din pământ putem face un cer provizor: a) prin desăvârșirea noastră personală în virtuțile lui Isus, mulțumirea pacea, cerul se coboară în sufletele noastre; b) prin introducerea principiilor lui Isus în societate, se coboară pacea, cerul mulțumirea între oameni. (Desvoltarea acestor două idel). Cerul e anticipat trăind după principiile lui Hristos.

Inch. Sârbătoarea de azi să ne aducă aminte că noi suntem creați pentru cer. Să ne nizuim a trăi cu sufletul pururea în cer.

— A. —

C) Maiu 31. Dumineca SS. Părinți.

„Și aceasta este viața vecinică cașă Te cunoască pe Tine, singur Dumnezeu adevărat, și pe cel ce L-ai trimis pe Isus Hristos”. (Io. XVII, 3).

Tema: Viața creștinească.

Introd. Fiecare om dorește să trăiască cât se poate de fericit și mulțumit. Viața fericită însă nu poate avea numai cel ce trăiește după poruncile lui Hristos, căci Hristos este calea, adevărul și viața, celce merge după el nu umblă în întunec și fără de Dânsul nimic nu putem face.

I. Invățăturile credinței ne îndrumă pașii vieții noastre. Credința hotărăște cum să ne folosim de bunurile noastre, dacă avem și cum să le câștigăm cele de lipsă, dacă nu le avem Bunurile pământului sunt ca o armă primejdioasă, care poate să strice foarte mult celor ce nu o știu folosi Albina și din o floare veninoasă scoate miere.

II. Credința ne mângăie în necazuri prinacea că ne arată limpede scopul lor Atunci când altul despreciază, credinciosul rezignat în voia lui Dumnezeu așteaptă zile albe după cele negre, căci știe că nefericirea l-a ajuns a) ca pedeapsă pentru fărâdelegi și b) ca încercarea credinței.

Concl. Să dăm în viitor atențiunea cuvenită învățăturilor credinței, căci numai așa ne vom putea feriți în viața aceasta și în viața viitoare: Teine-te de Dumnezeu și poruncile lui le păzește, că acesta este toț omul.

— gb. —

POȘTA RED. ȘI ADM.

— La Redacția „Vestitorului” se află de vânzare Căluza Romei pentru pelegri. Prețul 31 Lei.

— Abonamente achitate: Dr. Romul Pop adv. O-M. 120; D. Nemeș Florian Or-M. 120; D. Dr. Ion Albon, secr. gen. Or-M. 120; D. I. Bozian, inv. Ghilad 100; Dr. Ioan Voștinar, ajutor de primar Or-M, 120; Nagy Gh. teolog, 60; Prof. Gr. Rîțiu Beiuș 60; Dr. Ioan Clortin, not. jud. Or-M. 120; Dr. Lau Buteanu, medic-șef Timișoara 120; Dr. Teodor Stanca, medic Aleșd 120; *Off. parr.* Vălani, Uileac, Sânmiclăuș, Homorodul de mijloc, Sanislău I. Ciheiu, Lipoveni, Sânlazar câte 120 Lei.

AVIZ! A apărut SFÂNTA SCRIPTURĂ: Testamentul Nou cu note în o ediție foarte drăguță 10/16 cm.; se vinde legată cu 50 Lei exemplarul. Să poate comanda la Administrația „Vestitorului” sau la „Episcopia română unită din Oradea-Mare”. *La 10 exemplare se dă un exemplar gratuit, adecă cei ce trimit 500 Lei vor primi 11 exemplare.*

